

Radomir Putnik

NAGLI REZOV I

Zoran Spasojević: *Kratke priče bez muke*
Alma, Beograd, 2003.

Iz beleške o piscu saznajemo da je Zoran Spasojević rođen 1949. godine u Kragujevcu. Objavio je do sada knjigu kratkih priča *Odelo za odlazak*, knjige pesama *Dar praznine* i *Glad* i autor je tri dramska teksta koja do sada, nažalost, nisu izvedena, ali su nagrađena na anonimnim konkursima za dramu: *Amerika ima rupu*, *Gavrilov Princip* ili kako sam postala baletan i *Voliš li me, Jakove*. Bavi se mejl-artom, kompjuterskom grafikom i kompjuterskom animacijom. Radovima je zastupljen u više zbornika, panorama i antologija kratkih priča. Izvesno je da je reč o autoru koji se u književnosti javio u svojim zrelim godinama, pre svega kratkim pričama, a zatim i drugim književnim žanrovima. Zoran Spasojević je, dakle, pisac koji je izgradio svoju pripovedačku poetiku i koji je počeo da objavljuje tek kada je bio sasvim siguran u svoj spisateljski program.

U knjizi *Kratke priče bez muke* Zoran Spasojević objavio je blizu devedeset kratkih priča grupisanih u pet tematskih celina. Ove celine, razume se, nemaju odveć stroge okvire, ali one nagoveštavaju da u njima publikovane priče pripadaju jednom tematskom području kao što su, recimo, detinjstvo, zrelo doba, starost, svakodnevni urbani život i slično. Ono što je bitna odlika Spasojevićevog pripovedanja u kratkoj formi jeste preciznost izraza, svedenost pripovedanja lišena epiteta i metaforičnosti, dugih opisa i insistiranja na psihologiji. Ali, u Spasojevića psiholoških opservacija ima; one se nalaze u tanano nađenim obrtima kojima pisac poentira na kraju zapisa. Tada se čitaocu otkriva bogatstvo asocijacija kojima pisac usložnjava iskaz, da bi se iz naizgled jednostavne naracije naglim rezom ostvarila neočekivana poenta. Za Spasojevića je kratka priča idealna forma, a njeni zadati okviri predstavljaju principe vredne poštovanja koji dokazuju da se i u minimalističkoj formi mogu ostvariti složeni literarni iskazi.

Sam Spasojević ne skriva poštovanje prema piscima čije delo uvažava - bez obzira na književni rod - a posebno izdvaja pripovedače srednje generacije kao što su Mihajlo Pantić, Bora Djoković ili David Albahari. Kao i ovi autori i

Spasojević se bavi pitanjima koja čoveka zaokupljaju u savremenoj urbanoj sredini u kojoj se jedinka susreće s nemogućnošću samorealizacije bez pomoći autoironije. Ovaj ironijski otklon čini Spasojevićeve priče prijemčivim i lišava ih patetike kojoj su skloni savremeni pisci kada se suoče s problemima koje donosi velegradska otuđenost. Kod Spasojevića su priče prožete s humornim slojevima, što nam govori o spisateljevoj sklonosti da svet posmatra s dozom dobronamernog osporavanja ljudske nesavršenosti.

U tome kontekstu valja posmatrati završnu Kratku priču o staromodnoj ljubavi u kojoj Spasojević na dokumentaristički način ispisuje storiju o nekadašnjem predsedniku Sjedinjenih država Bilu Klintonu i pripravnici Moniki Levinski; oslanjajući se na izveštaje zvaničnih komisija, Spasojević ironično senči odnos između Klintona i Levinske, poentirajući priču metaforom koja prevodi njihovu seksualnu vezu na nivo planetarne politike čije posledice su nam dobro znane. Ova povest, pokazaće se u Spasojevićevoj priči, postaje obrazac kojim se uvodi dvostruki moral kao standard za uspešno manipulisanje ljudima. Neskriveni cinizam, kojim Spasojević citira zvanične izveštaje, pomaže nam da ovu skandaloznu povest danas prihvatimo kao otužni događaj čije smo drastične posledice snosili od marta do juna 1999. godine.

RADOMIR PUTNIK

(1946, Odžaci), književnik i dramaturg. Studirao je na Filološkom fakultetu i Akademiji za pozorište, film, radio i televiziju u Beogradu. Urednik je umetničkog programa na Televiziji Beograd. Bio je direktor Drame Narodnog pozorišta u Beogradu, pozorišni kritičar *Politike* i glavni urednik časopisa *Scena*. Objavio je više knjiga pesama, knjigu pripovedaka, kao i dve knjige dramaturških ogleda i prikaza, *Čitajući iznova* i *Približavanje pozorištu*. Pozorišni komadi su mu prikazivani u mnogim pozorištima. Napisao je televizijsku seriju *Kraj dinastije Obrenović*.